

Oponentský posudek diplomové práce

Diplomant: Filip Čermák

Téma diplomové práce: Signifikantní jevy právní a společenské za doby vlády císaře Augusta

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Michal Skřejpek, DrSc.

Oponent diplomové práce: JUDr. Jan Šejdl, Ph.D.

Diplomant si za téma své kvalifikační práce zvolil široce rozkročené téma změn ve společnosti a v právu doby Augustovy. Takové téma je na pomezí dvou velkých vědních oborů, a sice prvních dějin a dějin obecných, pročež je nutno této skutečnosti přizpůsobit metodologické zakotvení práce a také zdroje, které jsou v práci použity. Samotné téma si pak svojí šíří žádá určité dílčí uchopení, protože jinak se jedná o téma nesmírně široké (jen pro příklad lze připomenout nemálo publikací značně rozsáhlejších věnujících se dílčímu problému daného období a událostem, např. Y. Le Bohec, *L'esercito romano da Augusto alla fine del III secolo*, Roma, Carocci, 2001, 356s. nebo přímo Augustově vládě, např. citovaná práce V. E. Gardthausena či M. Gregora), ale také důkladně zpracovávané. V tomto smyslu, jak metodologickém, tak vymežujícím však v úvodu práce není možno nalézt nic, ačkoliv by to práci velice prospělo.

Po formální stránce nelze mít vůči předložené diplomové práci výraznějších námitek. Práce obsahuje 66 stran samotného textu, jehož tvrzení jsou podložena přesně 219 poznámkami pod čarou. Práce rovněž obsahuje samostatný seznam použité literatury, který obsahuje 19 položek, byť u některých položek je možno zvažovat jejich zařazení spíše mezi prameny, protože se jedná o jejich překlady. Konečně je nutno upozornit na nejednotný formát citace literatury, kdy mezi jednotlivými položkami jsou nemalé rozdíly v tom, jakým způsobem jsou údaje uváděny a oddělovány. Položka „seznam použité antické literatury“ zjevně obsahuje dobové prameny, a tak by měl být podle toho i pojmenován. V tomto oddíle však nejsou uváděny žádné informace o tom, jaký původní text pramene, tedy jakou edici diplomant pro svoji práci použil (zcela flagrantně je toto vidět u položky č. 2 a především 3, kdy je vůbec nejasné, o jaký pramen se jedná). Informace o anglickém překladu může být sice zajímavá, ale tu

základní informaci, tedy o zdroji daného pramene nelze vyčíst. Konečně položka „seznam odborných publikací“ je také naprosto nejasná. Jistě i diplomantem použitá literatura je odbornou publikací, a tak vyčlenění jednoho zdroje mimo nedává v tomto ohledu žádný smysl. Ve světle výše uvedeného je nutno uvedený seznam označit za poměrně povrchně zpracovaný a v nemalé míře neplní funkci, kterou by plnit měl.

Členění práce je možno mít vzhledem k šíři práce za poměrně logické a vymezuje téma práce tak, jak odpovídá názvu práce. Tradiční části odborného textu, tedy jeho úvod a závěr však vůbec neplní úlohu, kterou by zastávat měly. Jak bylo výše uvedeno úvod nijak práci nevynezuje, neklade výzkumné otázky ani se nijak nevyjadřuje k metodě, závěr pak zcela opomíjí, byť v následku úvodu, svoji úlohu, tedy odpovědět na položené výzkumné otázky. V tomto smyslu lze vidět poměrně závažnou vadu práce, a to jak z pohledu historické, tak právní vědy.

Stylistická stránka práce nevykazuje závažných vad, byť někdy diplomant nepostupoval v odborném textu obvyklým způsobem a správným. Pro odborný právní text totiž není zvykem, psát jej v tzv. pedagogickém plurálu, tedy v 1. p. pl., přičemž diplomant tak často činí (jen namátkově např. str. 5, 10, 29). Také číslo poznámky pod čarou se pak píše vždy ihned za interpunkční znaménka a rovněž samotná poznámka pod čarou je větou, tudíž by vždy měla být ukončena tečkou (toto se týká většiny poznámek pod čarou). Stejně tak by číslo poznámky nemělo být uváděno v kursivě (např. pozn. 166). Text je jinak psán srozumitelným jazykem, byť mnohé věty jsou na hranici srozumitelnosti (např. „Žold byl vyšší u jízdních, jednak vzhledem k jejich vyššímu společenskému postavení, zároveň také proto, že náklady na péči o koně nebyly malé.“, str. 22). V textu je však nutno se pozastavit nad zcela nesprávným použitím velkých písmen v případě latinských pojmenování, kdy diplomant téměř všechna slova mimo předložky píše s počáteční majuskulí, k čemuž ale není jediný důvod (např. str. 39 „Lex Fulvia“, str. 48 „Lex Julia de Maritandis Ordinibus“, „Lex Iulia de Adulteris Coercendis“). Jak je z výše uvedených příkladů patrné, není v práci jednotné ani psaní Iulia/Julia. Je nutno též upozornit na překlep v pojmu lex Papia Poppeae (str. 48).

Co se týče další specifické oblasti vědecké práce, tedy tvorby referencí (citací a odkazů) vlastního textu, tak zde je nutno vidět zřejmě největší slabinu práce. Z práce je sice vidět, že se diplomant o citování a uvedení svých zdrojů snažil, ale je v práci mnoho míst, kdy diplomant přichází poměrně samozřejmě s informacemi, o jejichž původu již nijak nereferuje (viz například kapitola 4.2.2.). Jako zcela zásadní nedostatek je pak

nutné uvést citování pramenů, o které se práce opírá. Jako první příklad může sloužit strana 56, předposlední odstavec a k němu přiložená poznámka 173. Nehledě na překlepy, které se vyskytují jak v textu, tak v poznámce, uvedená část práce svědčí o naprostém ignorování pravidel pro citaci pramenů a práci s nimi. Již náznak této skutečnosti plyne z výše uvedené kritiky citací pramenů v seznamu použitých zdrojů. Nikde v práci není uvedeno, na jaký pramen, jakou edici, jaký originální text se práce odvolává. Tak je tomu ale i s jinými prameny, které diplomant cituje jako literaturu (viz například hned poznámka č. 4), nikoliv jako prameny. Nevhodnost takového způsobu citace pramenů je možno ilustrovat situací, kdy bychom své právo na výživné odvozovali například ze „str. 95 „ÚZ“ č. 900...“ a nikoliv z § 910 zák. č. 89/2012 Sb. (občanského zákoníku). Jak bylo výše uvedeno, že práce je na pomezí historie obecné a právní, tak tímto způsobem práce diplomant nerespektuje základní pravidla ani jedné z uvedených vědních disciplín. Pro právní romanistiku je pak zcela flagrantním nedostatkem skutečnost, že diplomant ve své práci řádně necituje ani justiniánská Digesta (viz pozn. 159), ani neuvádí originální edici, ani kdo je překladatelem citovaných textů (tak je tomu i u jiných pramenů). Pakliže je obhajována práce v oboru římského práva, pak alespoň v základu řádná citace pramenů by měla být podmínkou *sine qua non*.

Při souhrnném pohledu na předloženou práci je nutno uvést, že práce je obsahově spíše popisná, což je ale dáno šíří a strukturou práce. Díky tomu nepřináší zásadně nové poznatky a myšlenky, jako spíše systematizuje a kompiluje poznatky již publikované. Případné užší vymezení práce v úvodu by umožnilo alespoň do určité míry vyhnout se takovéto kritice a především osvědčit diplomantovu schopnost přinést do tématu nové pohledy a nové myšlenky. Jako kritické vlastnosti předkládané práce je ale nutno uvést zcela absentující úvod a závěr práce (řádně koncipované), celkově z práce patrnou „uspěchanost“ při jejím dokončování projevující se v mnohých formálních nedostatecích, ale především katastrofální způsob citací pramenů. Má-li tato práce být absolventskou prací magisterského studijního oboru, tak je zapotřebí, aby byly ideálně tři poslední výtky odstraněny, minimálně však dvě poslední zmiňované.

V návaznosti na výše uvedené jako témata k diskusi v rámci obhajoby diplomové práce navrhuji:

Augustovská procesní reforma jako cesta k novému typu pramene práva.

Augustovské reformy správy říše.

Na základě všeho výše uvedeného tedy doporučuji uvedenou diplomovou práci k ústní obhajobě, avšak s tím, aby tam bylo diplomantovi doporučeno přepracování práce ve smyslu výše uvedeném.

V Praze 21. června A.D. 2024

JUDr. Jan Šejdl, Ph.D.